

PÁLYÁZAT

Élménypedagógia a napköziben

I. Helyzetelemzés

Szabadidős tevékenység az Ibolya Utcai Általános Iskolában

Iskolánk Debrecen belvárosában, jól megközelíthető helyen található. Környékén több általános iskola van, ennek ellenére nincsenek beiskolázási gondjaink. Évről évre egyre több környéken kívüli gyermek is kéri ide felvételét. Az intézmény jól áttekinthető, családi légkörű. 8 évfolyamon, 17 osztályban, 11 napközis csoportban – megfelelően felszerelt esztétikus környezetben – nevelünk 457 gyereket. A nevelő munkát logopédus, pszichológus, könyvtáros és pedagógiai asszisztens segíti. Az iskola alsó tagozatos osztályaira jellemző, hogy a tanulók csaknem 100 %-a napközis, így minden alsós osztály egy napközis csoportot tesz ki. Iskolánkban felsős napközis csoportok is vannak, ami ma már kevés intézményre jellemző.

Pedagógiai programunk kiemelt szerepet tulajdonít a napközi otthonnak a személyiségfejlődésben:

„A napközis foglalkozásoknak, főleg a kisiskolás korban van lényeges személyiségalkotó, fejlesztő hatása. A sok játék, mese, rajzolás fejleszti önkifejezésüket, kreativitásukat. Az együtt átélt játék, közös élmény, az egymáshoz való tartozás érzése, a csoportszellem mind-mind a fentieket szolgálják. A működő felelős rendszerünk a gyerekek feladat és kötelességtudatát a fegyelmezési módszer az önfegyelmező, az alkalmazkodási készségük elfogadását és segítését, a türelemre, a kultúralt viselkedésre, beszédre nevelést erősíti.”

A tanulók szabadidejének szervezésében törekszünk arra, hogy sokoldalú, változatos, színes programok közül választhassanak a gyerekek. A naponta 1-2 óra tantermi illetve szabadtéri játékidő keretében minél vonzóbb szabadidős programok kínálására adunk alkalmat.

Alternatív programlehetőséget kínál az iskola könyvtára, ahol a könyvek megszerettetése mellett lehetőségünk van két számítógép mellett az internet használatára is.

Különleges élményben van részük tanulóinknak, amikor részt vesznek a pszichológus kolleganőnk által kéthetente rendezett teaházi foglalkozásokon. Gyertyafénynél, halk zene, egy csésze tea mellett beszélgethetnek, rajzolhatnak, önismereti játékokat játszhatnak.

A napközis közösség összekovácsolódását segíti a minden hónap utolsó péntek délutánjára szervezett tanulásmentes „napközis délután”.

II. A munkaközösség bemutatása

Intézményünk napközis munkaközössége évtizedek óta jó színvonalon működő iskolai közösség.

Szakmai munkánk két alappillérre épül:

1. A tanítási órákon szerzett tanulói ismeret másodlagos bevésése (házi feladat elkészítés, gyakoroltatás, készségek, képességek fejlesztése).
2. A tanulók szabadidejének tartalmas szervezése (sportfoglalkozások, kulturális és manuális tevékenységek, játékok, csoportos szórakozás, színház, mozi, tanulmányi séta stb.).

A közösségünk munkájára az együttgondolkodás, az együttes tevékenység a jellemző. Egyedi tevékenységünk is a közös célt szolgálja. Munkánkat közvetlenül az alsós igazgatóhelyettes irányítja, a programok összeállításában, megvalósításában sokat segít az iskola szabadidő szervező pedagógusa.

A város közművelődési intézményeivel (színházak, mozi, kézműves ház, állat- és botanikus kert stb.) igen gyümölcsöző a kapcsolatunk.

Alsó tagozatos gyerekek szinte mindegyike napközis, a felső tagozatból inkább az 5-6. osztályos tanulók járnak. Egy-egy nagyobb rendezvényünkön a nem napközis tanulók is rendszeresen részt vesznek.

A napközis csoportok száma 11 (alsó 9, felső 2).

A munkaközösségi tagok száma 11 fő.

Ebből:

- tanítói végzettséggel 7 fő (64%),
- általános iskolai tanári végzettséggel 3 fő (28%),
- egyetemi végzettséggel 1 fő (8%) rendelkezik.

Közülük szakvizsgával rendelkezik 8 fő (73%):

- Játépedagógia 4 fő,
- Mentálhigiéné 3 fő,
- Tehetségfejlesztő 1 fő

Heti óraszámok:

- | | |
|---------------------------------|----------|
| - Dr. Hajnáy Zoltánné | 23 óra |
| - Mogyorósné Kerékgyártó Ildikó | 23 óra |
| - Dr. Borusné Bíró Judit | 23 óra |
| - Győriné Szécsi Zsuzsanna | 22,5 óra |
| - Jósvai Mónika | 22,5 óra |
| - Dr. Palotás Gáborné | 22,5 óra |
| - Dr. Fazekasné Balogh Piroska | 22 óra |
| - Kürthyné Rumi Henriette | 22,5 óra |
| - Kovács Gábróné | 22 óra |
| - Sütőné Kovács Gabriella | 22,5 óra |
| - Molnárné Kovács Irén | 22 óra |

III. A program ismertetése

A napközi otthonos nevelésről több mint száz éve beszélhetünk, de funkciója az utóbbi időben jelentősen módosult. A család hagyományos nevelői funkciói arányaikban és minőségükben megváltoztak, az iskolai személyiségformálásnak új feladatai születtek: a családi nevelés hiányosságait pótolandó reszocializációs, korrekciós funkciók, de ezek mellett egyre több hárul a nevelési feladatokból is.

A személyiségfejlesztés fontos színtere a napközi otthon. Ehhez a tanulók részére – a lehetőségekhez mérten – otthont kell teremteni, melyet kellemes, szeretetteljes légkör jellemez, ahol az egymás iránti segítőkészség, a tolerancia az uralkodó, s ahol nyugodt körülmények között valósulnak meg az oktatás-nevelés céljai. Ezt segíti az „Élménypedagógia a napköziben” című programunk. Olyan tevékenységeket, elfoglaltságokat biztosítunk a gyerekeknek, mely által személyiségüket színesebbé alakíthatjuk, kibontakoztathatjuk. Célunk a tanulók egészséges, edzett, testileg-lelkileg, érzelmileg gazdag gyermekekké nevelése. Programunk megvalósulásával a napköziben állandósul az élményszerűség, a derű, az öröm. Az érzelmi kapcsolatokban, a különböző tevékenységekben váljon lehetőség az egyén folyamatos fejlődésére, fejlesztésére, önkifejezésére. A személyesen átélt örömteli tevékenység, a széleskörű tapasztalat, az önmagát sok területen kipróbáló, a képességeit folyamatosan erősítő gyermekből válhat felnőtt korában a nehézségeket elviselő, a változó körülményekhez alkalmazkodni tudó, megújulásra képes, nyitott személyiség.

Napközis munkában a tanulás mellett a fő feladat a szabadidő szervezése. Hosszútávú célunk a szabadidős technikák megismertetése, rövidebb pedig a gyerekek szervezetének pihentetése, regenerálása és a programtevékenységek (négy fő terület) iránti érdeklődés elmélyítése.

Programunkban kiemelten kezeljük a kezdeményezés szabadságát, a kötetlenséget, az alternatívítást, az önkifejezés, sikerélmény biztosítását. Kisiskoláskorban a gyerekek még nyitottak, lelkesek. Programunk erre épít.

Minden napközis csoport másképp működik, de keressük azt a közöset, azt a pluszt, amivel színesíthetjük a gyerekek életét. Minden játéknak, együttműködésnek közösségformáló hatása van, s minden jó közösség nagyon nagy személyiségformáló hatással bír, ezt tartjuk szem előtt.

Programunk arra épül, hogy a gyerekeknek élmény legyen az iskolában eltöltött idő.

A leírtak a napközis csoportokon, évfolyamokon és osztályokon átnyúló, éveken átívelő tevékenységeket tartalmaz. Tervezetünk így nem egy-egy osztályra (napközis csoportra) korlátozódik, hanem átívelő jellege biztosítja a kontinuitást a napköziben folyó munkában.

Szakmai közösségünk 11 nevelőből áll. Beállítódásunk, érdeklődési körünk alapján 4 fő irányvonalat jelöltünk meg. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy mindenki csak a saját területén foglalkozik a gyerekekkel, de ez a leginkább jellemző irányvonala, amellyel, hogy szinte mindenki minden területről merít.

Programunk három nagy részre bontható:

- I. A tantermi, hagyományos formájú napközis szabadidős foglalkozások (12⁰⁰-14³⁰)
- II. a. Alkalmankénti iskolán kívüli tevékenységetető programok (játsszóház, kézműves ház)
- b. Iskolán kívüli szórakozások (színházlátogatás, mozi, kiállítás stb.) – mennyisége függ a szülők terhelhetőségétől
- III. Havonkénti programok – egész napközit (iskolát) érintő programok

Kézműves foglalkozás ritkább, mivel időigényes és az iskolától is messze van
 Nagyerdő, levelek gyűjtése, megfigyelés, előadás hallgatása
 Botanikus kert,
 Állatkert
 Tájház szakemberek rendhagyó órákat tartanak

- b. Szórakoztató foglalkozások – költségét az iskola, alapítvány, szülők, osztálypénz (hulladékgyűjtésből) fedezi.

Helye:

Bábszínház két-háromhavonta történik egy-egy előadás
 – főleg mesedarab – megtekintése,

Történhet:

csak egy-egy csoport megy el az előadásra,
 két-három csoport együtt látogat el, amikor csak az
 iskola gyerekei vannak a színházban

(szervezését a szabadidő-szervező végzi)

A városoktól távolabb lévő iskolák is élhetnek ezzel
 évente 1-2 alkalommal.

Kiállítótermek

gyermek rajzok

Tájképek, Hortobágy, régi debreceni képek stb.

Mozilátogatás

Múzeumlátogatás múzeumi napok (lehet időszakos vagy állandó kiállítás)

III. Havonkénti programok (a költségeket az iskola fizeti)

Havonként egy péntek délután – ez az úgynevezett „tanulásmentes” nap. Az iskola órarendjét – ahogy lehetett – úgy készítettük el, hogy pénteken lehetőleg készségi tárgyak legyenek, s a programokra a tanítók, a tanárok is tekintettel vannak.

Szeptember:

Népmese Napja

Ezen a napon a gyerekek népmesét hallgatnak, mesélnek, mesét dramatizálnak. Az előadásokra való felkészülés során bábokat, jelmezeket készítenek.

Egyes csoportok a szomszédos könyvtárban a népmesékhez kapcsolódó vetélkedőn vesznek részt.

Október:

Táncház

Délután a Hajdú Táncegyüttes táncosparjai vannak segítségünkre, hogy a gyerekek egyszerű tánc lépések tanulása mellett vidám szüreti játékokat, érdekes népszokásokat ismerhessenek meg.

November:

Mozilátogatás

A kisebb gyerekek iskolánkhoz közeli Delta moziban egy rajz-, a nagyobbak pedig egy vidám ifjúsági filmet néznek meg.

December:

A karácsonyi vásár

A szünet előtti utolsó tanítási napokon (délután) gyerekeink süteményeket, játékokat, saját készítésű ajándéktárgyakat kínálnak egymásnak, így ismerkednek a vásári szokásokkal, a pénz értékével,

használatával. A vásárt megelőzik az előkészületek, az ajándéktárgyak elkészítései.

- Január:** Téli sportnap
Ezen a délutánon a gyerekeknek lehetőségük van a téli játékok közül választva szánkózásra, korcsolyázásra vagy hóemberépítésre.
- Február:** Farsangi mulatság
Az egész alsó tagozatnak egyszerre van farsangi délutánja, ahol meghívott művészekkel (bűvész vagy bohóc) színesítik a gyerekek jelmezes bemutatóját, táncos délutánját.
- Március:** Kirándulás a szabadba
A nagyobb gyerekek az Erdei tanösvényen vagy a Botanikus kertben ismerkednek a természet kincseivel, a kisebbek pedig a Máltai játszótéren vagy az Állatkertben tölthetnek el egy vidám délutánt.
- Április:** Április 22. – a Föld napjához kapcsolódva osztályok közötti játékos vetélkedőt tartunk.
- Május:** Családi sportnap, ahol a gyerekek szüleikkel, testvéreikkel töltenek el egy mozgalmas, kellemes délutánt.
- Június:** Az osztálykirándulásokon, erdei iskolákon való részvétel mellett az utolsó tanítási napon (önkormányzati nap) az osztályok vidám, humoros műsorokkal készülnek egymás szórakoztatására.

A reneszánszát élő diafilmvetítést szeretnénk újra indítani. A meseolvasás az értő olvasás fejlesztését szolgálja.

A mindennapi tevékenységünket az alábbi fő irányvonalakkal egészítjük ki:

- Kulturális nevelés (a zene-játék irányvonalakon keresztül könyvtárak, múzeumok, Vojtina Bábszínház, mozik látogatása által)
- Technikai-manuális nevelés (a kézműves foglalkozásokon keresztül, a Vojtina kézműves játszóház segítségével)
- Játék-sportjáték (a mentális nevelésen belül, sportjáték foglalkozásokkal)
- Séták-kirándulások (a környezeti nevelésen keresztül, osztálykirándulások, erdei iskola)

IV. A projekt keretében végrehajtandó tevékenység négy fő irányvonala

- | | |
|---|---|
| 1. Játék a zenével, játék a zenében | 1.cs. Dr. Hajnád Zoltánné
7.cs. Kürthyné Rumi Henriette |
| 2. Kézműves, kreatív foglalkozások | 3.cs. Dr. Borusné Bíró Judit
5.cs. Jósmai Mónika
9.cs. Kovács Gáborné
10.cs. Sütőné Kovács Gabriella |
| 3. Környezeti nevelés, környezetvédelem | 6.cs. Dr. Palotás Gáborné
11.cs. Molnárné Kovács Irén |
| 4. Mentális nevelés | 2.cs. Mogyorósné Kerékgyártó Ildikó
4.cs. Győriné Szécsi Zsuzsanna
8.cs. Dr. Fazekasné Balogh Piroska |

1. Játék a zenével, játék a zenében

„Ahol elhallgat a szó, ott kezdődik a zene.”

/Debussy/

A zene érzékennyé tesz a szépség iránt, a gyermekek és felnőttek lelkivilágának gazdagítója.

A zenével való ismerkedés során magyar népdalainkból, énekes játékokból és népi gyermekjátékainkból választhatunk, s majd ezután válunk képessé a nagy zeneművészek művei megismeréséhez, befogadásához.

A közös énekléssel szimultán másik élményforrás a zenehallgatás, mely CD játszóról illetve magnóról történhet.

A zenei tevékenységek előrevetítője, generálója a rendszeres hangverseny – és koncertlátogatásoknak.

Tevékenységeink:

- gyermekdalok tanulása, játékaik eljátszása
- ünnepkör dalainak tanulása
- mondókák, kiolvasók megzenésítése
- ritmusjátékok, ritmushangszerek megszólaltatása
- zenére mozgásimprovizáció
- Debreceni Egyetem Konzervatóriumában szervezett programokon való részvétel

2. Kézműves foglalkozások a napköziben

A tanulás, mint folyamatos szellemi foglalkozás a gyermekek számára rendkívül megterhelő. A pihenés mellett a kreatív „átkapcsolás” szükséges a napközis foglalkozások keretében. A kézműves foglalkozások emellett olyan sikerélményeket biztosítanak, melyekre az önmegvalósítás kiteljesítéséhez mindenképpen szükség van. Az egyes elméleti tantárgyakban gyengébben teljesítő diákoknak ez a tevékenység még nagyobb jelentőséggel bír.

A szükséges eszközök és anyagok jellemzően nem állnak megfelelő számban és minőségben rendelkezésre, jóllehet az élménydús önmegvalósító tevékenységekhez nem csak „jó szerszám”, de „szép alapanyag” is szükséges.

A pályázati forrás jelentős része ezen anyagok és eszközök beszerzéséhez szükséges.

Tevékenységek:

- Képlékeny anyagok alakítása
- Gipszöntés
- Papírmunkák: tépés, nyírás, ragasztás, papírhajtogatás
- Textil, filc, bőr, műbőr alakítása
- Pl. bábkészítés, babaruhavarrás
- Alakítás fonalból, zsinemből- fonás, szövés, hímzés (pl.: fonalbaba, pom-pom, karkötő, kulcstartó, könyvjelző, terítő)
- Játékok, használati- és dísz tárgyak készítése
- Gyöngyfűzés: ékszerek, állatfigurák
- Természetes anyagok felhasználása
- Téralapóra készülünk
- Karácsony közeleg
- Itt a farsang!
- Húsvéti készülődés
- Anyák napja
- Egyéb tevékenységek (pl.: bábkészítés, állatfigurák, terepasztal, babaszoba, babaház, gyöngyszövet, ékszerek készítése, díszdobozok, irattartó, makett készítés, rézkép, üvegfestés, üdvözlőkártya készítése, árnyképek, ablakdíszek)

3. Környezeti nevelés

Gyerekeink környezeti nevelése különböző iskolán belüli és kívüli formában, tanórákon, szakkörökön, klubokban, kirándulásokon és Erdei iskolákban folyik. A környezeti nevelés a környezettudatos magatartás és életvitel formálását jelenti. Feladata elősegíteni, hogy a felnövekvő nemzedék érzékenyebbé váljon a környezet állapota iránt, törekedjenek közvetlen környezetük értékeinek megőrzésére, és szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelésében.

Játékos formában igyekszünk elősegíteni a környezettudatos magatartás kialakítását.

Tevékenységek:

- Vetélkedők – Magyarország Nemzeti Parkjai, Pásztorok a Hortobágyon, Zoológiai vetélkedő (Állatkerti állataink), természetvédelmi plakátok készítése
- Kirándulások – séta a Hortobágyi Nemzeti Parkban, a Debreceni Egyetem Botanikus kertjében, Bánkon, az Állatkertben.

4. Mentális nevelés

Szem előtt tartjuk, hogy az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program 2001-2010 öt nemzeti célja közt szerepel: „A felnövekvő generáció számára biztosítani kell az egészséges fejlődés feltételeit a fogantatástól a felnőttkorig.”

„El kell érni, hogy a lakosság meghatározó többsége részére az egyik legfőbb emberi érték az egészség legyen, s az egészsége megőrzéséért kész is legyen tenni.”

Ezt a szemléletmódot már egészen kisgyermekkorban kell megalapozni, hisz az egyén egészségét döntően környezete és életmódja határozza meg.

Tevékenységek:

Három nevelő szakvizsgázott mentálhigiénés szakon a Debreceni Egyetemen. Ennek keretében a csoportokban személyiségfejlesztő és egészségmegőrző foglalkozások zajlanak:

- játékok, melyek könnyítik az önkifejezést, az iskolai csoportba való beilleszkedést, elősegítik a tanulók reális önismeretét, erősítik önbizalmát.
- szituációk, helyzetek eljátszása, elemzése, melyek viselkedési problémák szocializációs nehézségek megoldását segítik.
- gyakorlatok, melyek során megtapasztalják mennyire fontos figyelni önmagunkra, illetve másokra
- nyugtató, lazító, relaxációs gyakorlatok, melyek biztosítják a gyerek regenerálódását, kikapcsolódását és egyben új élményekkel gazdagítják őket.

A gyerekek személyiségének megerősítése, lelki egyensúlyának biztosítása mellett nagy hangsúlyt fektetünk fizikai egészségük megőrzésére is:

- egészséges étkezési, öltözködési, fogápolási szokások,
- a lúdtalp megelőzésére 1-2. osztályban játékos lábfejtornát,
- a szembetegségek megelőzésére 1-2. osztályban szemtornát tanulnak a gyerekek,
- az egészséges élethez szükséges mozgáskultúra fejlesztése.

V. A négy fő irányvonalhoz kapcsolódó eszközök

1. Játék a zenével, játék a zenében

- Hangszerek: fa ritmus- és gyermekhangszerek.
- CD-k, DVD-k
- CD lejátszó, DVD lejátszó
- Jelmezek az énekes és gyermekjátékokhoz
- Koncertlátogatásokhoz anyagi támogatás igénylése.
- Előadóművész meghívására anyagi támogatás igénylése.

2. Kézműves foglalkozások a napköziben

- gyurma, thermogyurma, sóliszt gyurma, agyag, tempera, lakk, gyöngyök
- gipsz, tempera, gyertya, lakk
- színes papírok, könyvek
- textil, filc, bőr, műbőr darabok, gyöngy, fonal, cérna, filctoll
- vékony, középvastag, vastag fonalak, zsinor, hímzőfonal, szövőkeret
- gombok, gyöngyök, fagolyók, selyemszalag, bőrlyukasztó, patent,
- gyöngyök, tű, damil
- termések, magvak, falevelek, növényi részek, hurkapálca
- színes kartonok, műszőrme, tortapapír, miltonkapocs, tűzőgép
- dekorpapírok, krepp-papír, díszgyertya, dekorációs műhó, cikcakk olló, koszorúk, mintalyukasztó
- modellezőgipsz, irodai lyukasztó, tapétaragasztó
- matricák, tojásfesték, méhviasz, íróka, hungarocell tojások, műanyag virágok
- csipke, farkasfog, tüll anyag
- műszaki karton, vízfesték, zsírkréta, pasztell kréta, öntapadó tapéta, ragasztószalag, színes üveg- vagy műanyag gyöngyök, kövek, kapcsok, vékony drót, damil, vékony bőrszík, üvegfesték, mintavágó, ollók, mintalyukasztók, kártyák, vágó és hajtogató sablonok, olló, nyomda készlet, embossing készlet, papírbevonatú drótszínór, körvágó, hobbyvágó

3. Környezeti nevelés

- Könyvek
- Nemzeti parkok kiadványai
- Folyóiratok

4. Mentális nevelés

- Relaxációs zenék CD-n
- Könyvek a gyermekjóra, önismereti játékok témakörben
- Puha kislabdák, vagy szalag a lábtornához.
- Softball, polifom

VI. Összegzés

Mint minden szakmai szervezetnek, még ha eredményesen működik is időnként meg kell újulnia, hogy feladatát minél sikeresebben teljesítse.

Munkaközösségünk ezzel a pályázatával is erre törekszik, ugyanakkor felvállalja programjának széleskörű nyilvánosságra hozatalát is.

Tervezetünkben leírtak reálisak, megvalósíthatók, hiszen nagy részük már élő tevékenység, a néhány új elem inkább csak a gazdagítást szolgálja. Összességében célunk, hogy tanulóink jól érezzék magukat a napköziben. Színvonalas programmal érjük el, hogy a gyerekek délután is bent maradjanak az iskolában, ezzel segítjük a szülőket, hogy gyermekük biztonságos körülmények között legyenek és a mostani és majdani szabadidejüket okosan, felszabadultan, igényüknek megfelelő tevékenységgel töltsék el.